

רע"פ 2884/15 - פנחס זמיר נגד הועדה המחוזית לתכנון ובניה - צפון חיפה

בבית המשפט העליון

רע"פ 2884/15

לפני: כבוד השופט ח' מלצר

המבקש: פנחס זמיר

נ ג ד

המשיבה: הועדה המחוזית לתכנון ובניה - צפון חיפה

בקשת רשות ערעור על פסק-דינו של בית המשפט
המחוזי בחיפה (כב' השופטת ת' שרון נתנאל) מתאריך
09.02.2015 ב-עפ"א 60762-12-14

בשם המבקש: עו"ד דן קירו

בשם המשיבה: עו"ד עמית אופק

החלטה

1. לפני בקשה למתן רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופטת ת' שרון נתנאל) מתאריך 9.2.2015 ב-עפ"א 60762-12-14, בגדרו נדחה ערעור שהגיש המבקש על הכרעת הדין (מתאריך 03.04.2014) וגזר הדין (מתאריך 17.11.2014) של בית משפט השלום בחיפה (כב' השופט ע' קוטון), ב-עמ"א 22030-12-11. לאחר מכן הגיש המבקש גם בקשה לעיכוב ביצוע פסק הדין.

עמוד 1

להלן אביא את הנתונים הדרושים להכרעה.

תמצית הרקע העובדתי

2. נגד המבקש הוגש כתב אישום מתוקן, שבמסגרתו הואשם המבקש בעבירות על סעיפים 204(א), 204(ב) ו-217 לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965 (להלן: חוק התכנון והבניה).

בכתב האישום נטען כי:

(א) המבקש הוא הבעלים והמחזיק במקרקעין הידועים כמגרש 16, חלקה 1, גוש 8801 במושב מאור (להלן: החלקה). בתאריך 29.7.2007 הגיש המבקש בקשה להתיר לו לבנות בחלקה בית מגורים שני ומרחב מוגן דירתי (להלן: המבנה השני). בתאריך 9.8.2007 אישרה הוועדה המקומית לתכנון ובניה מנשה-אלונה (להלן: הוועדה המקומית) את הבקשה להתיר בניה, בתנאי שהמבקש יהרוס בריכה בשטח של כ-50 מ"ר ומבנה עץ, שנבנו בחלקה שלא כדין.

(ב) בתאריך 16.3.2008 קיבל המבקש היתר בניה ובו התנאי הנ"ל. לאחר קבלת ההיתר בנה המבקש את המבנה השני בחלקה ואיכלס אותו, אף שלא היה בידיו טופס איכלוס כחוק. בתאריך 21.3.2011 מצא מפקח מטעם הוועדה המקומית כי המבקש לא הרס את הבריכה ואת מבנה העץ. המבקש, שהבחין במפקח, גירש את המפקח מהחלקה, נטל את תעודת ההסמכה של המפקח וסירב להשיבה. בדרך זו, לגרסת המאשימה, הכשיל המבקש את המפקח ומנע ממנו למלא את תפקידו.

(ג) בתאריך 6.6.2011 נמצא שוב כי המבקש לא הרס את המבנים שהתבקש להרוס כתנאי למתן היתר הבניה, וכי המבקש ממשיך לעשות בהם שימוש. כן נמצא כי המבקש ממשיך לעשות שימוש במבנה השני למגורים, מבלי שקיבל לכך היתר אכלוס כדין.

(ד) ביום 17.6.2011 זומן המבקש לחקירה בפני מפקח מטעם היחידה הארצית לפיקוח על הבניה במשרד הפנים, אך לא התייצב לחקירה.

3. בתשובה לכתב האישום טען המבקש כי הוועדה המקומית לא התנתה מלכתחילה את מתן היתר הבניה בהריסת הבריכה ומבנה העץ, ולטענתו תנאי זה הוסף להתיר, שהוצא לו, שלא כדין. המבקש כפר גם באישום כי בנה ואיכלס את המבנה השני ללא טופס איכלוס. כן טען כי המפקח לא תיאר את הגעתו לחלקה, כי חשד שהתעודה שבידי המפקח מזויפת ולכן הגיש למחרת היום תלונה למשטרה נגד המפקח ומסר למשטרה את התעודה. המבקש אישר עם זאת כי זומן לחקירה בפני היחידה הארצית לפיקוח על הבניה, אך לא התייצב.

השתלשלות ההליכים ופסקי הדין של בתי המשפט קמא

4. לאחר שמיעת ראיות החליט בית משפט השלום הנכבד בהכרעת הדין שפורסמה בתאריך 03.04.2014 לזכות את המבקש מחמת הספק מביצוע עבירה לפי סעיף 217 לחוק התכנון והבניה (מניעת מילוי תפקיד ממי שפועל בשם מוסד תכנון), שכן נותר בלבו ספק אם בעת נטילת התעודה ואי החזרתה למפקח היתה למבקש המחשבה הפלילית הנדרשת לגיבוש העבירה האמורה. בית המשפט קבע עם זאת בהכרעת הדין, כי אין מחלוקת ממשית כי המבקש בנה ללא היתר כדין בריכה ומבנה עץ והרשיע אותו בעבירות לפי סעיפים 204(א) ו-204(ב) לחוק התכנון והבניה בכך שביצע עבירות של עבודות ושימוש - בניגוד להיתר ובסטייה הימנו. בית המשפט גם דחה את טענת המבקש בדבר הגנה מן הצדק בשל אכיפה בדרגות מאחר שטענה זו לא הוכחה.

5. זה המקום לציין כי לאחר הכרעת הדין וטרם שמיעת הטענות לגזר הדין הגיש המבקש מספר בקשות. זו הנוגעת לענייננו היתה לפסילת השופט, שכן לשיטתו, דעתו של השופט "ננעלה" לרעתו מהרגע הראשון. דיון בנושא התקיים בתאריך 17.06.2014 ובסיומו דחה בית המשפט את בקשת הפסילה בקובעו, בין השאר, כדלקמן:

"איני סבור כי יש בטענות להצביע על חשש ממשי למשוא פנים, ואיני סבור כי יש בטענות כדי להקים עילה לפסילת ביהמ"ש מלהמשיך ולשבת בדין בתיק הנוכחי.

אין צורך להזכיר כי הזכות לשבת בדין היא גם החובה לשבת בדין, וביהמ"ש שמע ארוכות את טענות הנאשם ואת עדותו והכריע בהתאם לצו מצפנו ולהוראות הדין.

ככל שהנאשם מבקש להשיג על קביעות ביהמ"ש ולטעון כי ביהמ"ש לא התייחס לחלק מטענותיו, עליו לעשות זאת בהליך המתאים ובערכאה המתאימה, אך אין בכל אלה כדי ליצור חשש ממשי למשוא פנים ואין בטענות הנאשם כדי להקים עילת פסילה.

אני דוחה אפוא את הבקשה לפסילת השופט מלהמשיך ולשבת בדין.

על מנת לאפשר לנאשם לערער על החלטתי בפני נשיא ביהמ"ש העליון, לא אשמע טענות לעונש בשלב זה."

6. המערער ערער על ההחלטה הנ"ל בפני נשיא בית המשפט העליון, השופט א' גרוניס, וזה דחה את ערעורו בקובעו שטענות המבקש אינן מעלות כל חשש אוביקטיבי למשוא פנים (ראו: פסק הדין ב-ע"פ 4297/14 מתאריך 20.06.2014).

7. נוכח דחיית טענות הפסלות - הטענות לעונש נשמעו בפני בית משפט השלום בתאריך 18.09.2014. במהלך אותו דיון מסר המבקש הודעה לבית המשפט, על פיה הוא פוסל את השופט "על התנהלות פסולה מחמת אי קיום חובת השפיטה על פי דין" (להלן - "הודעת הפסלות").

בית משפט השלום לא נתן כל החלטה בקשר להודעה האמורה וקבע את התיק למתן גזר דין - לתאריך

23.10.2014.

8. בתאריך 23.10.2014 לא התייצב המבקש לשימוע גזר הדין ולפיכך השימוע נדחה לתאריך 17.11.2014 והוצא כנגד המבקש צו הבאה כדי להבטיח הגעתו למועד החדש שנקבע לשימוע.

9. בתאריך 26.10.2014 ניסה המבקש להגיש ערעור לבית המשפט העליון בגין אי-מתן החלטה ב"הודעת הפסלות" שהשמיע בפני בית משפט השלום. ערעורו לא נתקבל לרישום וההנמקה היתה כי: "בהעדר החלטה בבקשת פסלות - אין מקום לערעור פסלות".

10. בתאריך 17.11.2014 שומע גזר הדין ובגדרו גזר בית משפט השלום הנכבד על המבקש שלושה חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים, לבל יעבור על העבירה בגינה הורשע, או עבירה לפי סעיף 210 לחוק התכנון והבניה וקנס בסך של 15,000 ש"ח. בית המשפט הורה למבקש להרוס את המבנים שהתבקש להרוס כתנאי למתן היתר בניה ולהפסיק את השימוש בהם עד ליום 1.9.2015, אלא אם כן עד למועד זה יקבל היתר בניה ושימוש כדין. כן נקבע כי כל עוד לא תבוצע ההריסה ולא יפסק השימוש יראו את הצו כמתחדש מדי יום, והמשיבה תהיה רשאית לבצע את ההריסה מיום 1.10.2015 ולהיפרע מהמבקש בגין הוצאותיה.

11. על פסק הדין של בית משפט השלום הגיש המבקש ערעור לבית המשפט המחוזי בחיפה. במסגרת הערעור טען המבקש טענות שונות כנגד פסק הדין, ובין היתר, כי היה על בית המשפט לדון תחילה ולהכריע בבקשת הפסלות שהעלה, ולכן ביקש לבטל את פסק הדין ולהשיב את הדיון לבית משפט השלום כדי ליתן החלטה בבקשת הפסלות.

12. בית המשפט המחוזי דחה את הערעור שהגיש המבקש. בית המשפט ציין כי בית משפט השלום אכן הוציא את גזר דינו בלא שנתן קודם לכן החלטה ב"הודעת הפסלות". בית המשפט המחוזי קבע כי ניתן לראות ב"הודעת הפסלות" שהשמיע המבקש מעין בקשת פסילה. בית המשפט המחוזי הנכבד ציין כי הודעה זו היתה, למעשה, חזרה על בקשת הפסילה הקודמת של המבקש, אותה בית המשפט דחה, ואף ערעור שהגיש המבקש בענין זה בפני הנשיא של בית משפט זה נדחה. לכן קבע בית המשפט המחוזי כי לא היה מקום "להודיע" לשופט על פסילתו, וניתן להבין מדוע השופט לא ראה ב"הודעת הפסלות" בקשה חדשה שיש לדון בה, אף שהיה נכון יותר שיתייחס אליה כבקשת פסילה. בית המשפט ציין כי המבקש לא פנה לבית משפט השלום ליתן החלטה ב"הודעת הפסלות", אף לאחר שקיבל מכתב ממזכירות בית המשפט העליון שלפיו ערעורו (לגבי אי מתן החלטה ב"הודעת הפסלות" שמסר) - לא נתקבלה לרישום בהעדר החלטה.

לגופו של עניין קבע בית המשפט המחוזי כי בית משפט השלום התייחס למערער בסבלנות רבה ושמע את טיעוניו לעניין העונש באריכות, תוך שהוא מעיר לו, כפי חובתו, כי עליו לזנוח בשלב זה את טיעוניו כנגד הכרעת הדין. בית משפט השלום אף הציע למבקש להשלים טיעוניו בכתב, אך המבקש סירב. בנסיבות אלה, קבע בית המשפט המחוזי כי לא נפגעה זכות כלשהי של המבקש, כי לא נגרם לו כל עוול או עיוות דין, ולכן דחה גם את בקשתו להחזיר את הדיון לבית משפט השלום. בית המשפט דחה אף את טענות המבקש לעניין עצם הכרעת הדין וכן לעניין העונש שנגזר עליו.

13. בעקבות פסק הדין של בית המשפט המחוזי הוגשה הבקשה שלפני ולאחריה כאמור אף בקשה לעיכוב ביצוע פסק הדין (לגבי הבקשה לעיכוב ביצוע, שהמשיבה התנגדה לה, קבעתי בתאריך 28.06.2015 כי אין אני רואה בשלב זה מקום לעיכוב ביצוע של פסק הדין וכי המועד שנקבע להריסה יישאר איפוא על כנו).

טענות המבקש

14. בקשת המבקש שלפני מתמקדת רק בטענה כי בית משפט השלום לא נתן כל החלטה ב"הודעת הפסלות" שהוא השמיע בפניו בתאריך 18.09.2014, אותה הוא רואה כ"בקשת פסילה", שחייבה החלטה. בדרך זו, כך נטען, נמנעה זכותו מלערער על ההחלטה, במידה שהבקשה היתה נדחית. המבקש מציין כי לפי סעיף 77א(ב) לחוק בתי המשפט, התשמ"ד-1984 (להלן: חוק בתי המשפט) על בית המשפט היה להחליט בבקשה לאלתר טרם שייתן כל החלטה אחרת. המבקש מציין כי בית משפט השלום הנכבד הוסיף, לאחר הקראת גזר הדין הערה כי במהלך ההקראה ביקש המבקש כי בית המשפט יחליט בבקשה הפסלות, אך בקשתו נדחתה ובית המשפט סיים את הקראת גזר הדין. לטענת המבקש, טעה בית המשפט המחוזי משלא ביטל את פסק הדין של בית משפט השלום ולא השיב את הדיון לבית המשפט לשם מתן החלטה בבקשת הפסלות. בכך, לטענת המבקש, נטל בית המשפט המחוזי סמכות לא לו – להחליט כערכאת ערעור בבקשת פסלות שופט. לדברי המבקש, יש בבקשתו שבפני חשיבות ציבורית ולכן מוצדק ליתן לו רשות ערעור. המבקש מבהיר כי העילה, שעליה נסמכה בקשת הפסלות ב"הודעת הפסלות", היתה שונה מבקשת הפסילה הקודמת שהגיש, והתייחסה לכך שבית משפט השלום לא איפשר למבקש, שלא היה מיוצג אותה עת, לשטוח את מלוא טיעוניו. לטענת המבקש, בנסיבות אלה, אין מדובר ב"גלגול שלישי", אלא ב"גלגול שני" בלבד. לפיכך מבקש המבקש לבטל את פסקי הדין שניתנו בבתי המשפט קמא ולהורות על החזרת הדיון לבית משפט השלום כדי שיחליט בטענת הפסלות שהעלה.

דיון והכרעה

15. לאחר עיון בבקשה ובחומר שצורף אליה, הגעתי למסקנה כי דין הבקשה להידחות.

16. הלכה פסוקה היא כי בית משפט זה יעניק רשות ערעור "בגלגול שלישי" רק במקרים שבהם מתעוררת שאלה בעלת חשיבות משפטית, החורגת מעניינם של הצדדים הישירים להליך (ראו: ר"ע 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לו(3) 123 (1982), או במקרים שמתגלה בהם אי-צדק בולט, או מתעורר חשש כי נגרם למבקש עיוות-דין (למשל, רע"פ 6487/12 דביר נ' מדינת ישראל (15.7.2013)). המקרה דנן אינו נמנה, בנסיבותיו, עם מקרים אלה. אנמק הדברים בתמציתיות להלן.

17. אכן צודק המבקש בטענתו כי לפי סעיף 77א(ב) לחוק בתי המשפט חייב שופט להחליט בבקשה לפסילתו "לאלתר ולפני שיתן כל החלטה אחרת" (השוו: ע"א 1279/15 פלוני נ' פלונית (16.3.2015); יגאל מרזל דיני פסלות שופט 317-319 (2006) (להלן – מרזל, פסלות שופט)). לפיכך נכון היה יותר אם בית משפט השלום הנכבד אכן היה רואה ב"הודעת הפסלות", על אף התכססנות הלכאורית שהיתה כרוכה בה, מעין בקשה לפסילה ומחליט בה עובר למתן

גזר הדין.

כך הוא הדין מלכתחילה ואולם מהו הדין בדיעבד, לאחר שבית משפט השלום כבר שימע את גזר הדין. לבירור ההיבטים השונים של סוגיה זו אפנה עתה.

18. המבקש ניסה כאמור להגיש לבית משפט זה ערעור, בתאריך 26.10.2014 (שלושה ימים לאחר אי-התייצבותו לשימוע גזר הדין, שנועד להתקיים בתחילה בתאריך 23.10.2014) – בגין אי-מתן ההחלטה ב"הודעת הפסלות", שמסר לבית משפט השלום, ואולם ערעורו זה לא נתקבל כאמור לרישום. ההנמקה לכך היתה כי: "בהיעדר החלטה בבקשת הפסלות – אין מקום לערעור פסלות". הסירוב לקבל את ערעורו לרישום היה מוצדק והוא מעוגן בפסיקה (ראו: ע"א 579/15 כרמל דרור נ' פריקצר יזמות בע"מ 10.02.2015). במאמר מוסגר אעיר כי הדרך הנכונה לפעול במקרה שכזה היא להגיש ערעור על פסק הדין, לאחר שניתן, ולכלול טענה זו במסגרת הערעור (עיינו והשוו: מרזל, פסלות שופט, בעמ' 319. השוו: ע"א 3939/04 וסרמן נ' רויטמן (24.10.2014), וכן בפסיקה 20 שלהלן).

19. במסגרת הערעור שהגיש המערער לבית המשפט המחוזי הנכבד – בא-כוחו אכן טען גם לפגם האמור, שנפל, לשיטתו, בעובדה שבית משפט השלום נמנע מליתן החלטה לגבי "הודעת הפסלות", וביקש בעקבות הפגם הנטען:

(א) את ביטול גזר הדין.

(ב) את החזרת התיק לבית משפט השלום כדי שיחליט בבקשת הפסילה.

(ג) לשקול להעביר את התיק לשופט אחר עקב קיפוח זכויותיו של המבקש.

(ראו: השלמת טיעונים מטעם המבקש [המערער שם], שהגיש בא-כוחו לבית המשפט המחוזי הנכבד (נספח ג' לבקשה שבפני).

20. דומה, כי בנסיבות שתוארו לעיל – צדק בית המשפט המחוזי משדחה את הערעור שהוגש לו על ידי המבקש, ולא ראה להחזיר את הדיון לבית משפט השלום לשם הכרעה בבקשת הפסילה. הטעם לכך נעוץ בתכליתה של בקשת פסילה. כידוע, בקשת פסלות וערעור פסלות אמורים להביא לכך שתיק התלוי בבית המשפט – לא יישמע עוד בפני השופט שדן בהליך, אלא יועבר לטיפולו של שופט אחר. במקרה דנן, עם מתן גזר הדין – בית משפט השלום סיים את הדיון בעניינו של המבקש. בנסיבות אלו, לא היה ואין מקום להחזיר את הדיון לשם הכרעה ב"הודעת הפסלות", כמבוקש, ואכן כבר נפסק בעבר כי דרך המלך במקרים מעין אלה, היא לטעון את טענת הפסלות במסגרת הערעור על פסק הדין עצמו (ראו: ע"א 8297/14 דור נ' וי.אמ.ג'י אריאל קומודיטיס (1996) בע"מ (10.2.2015); מרזל, פסלות שופט, בעמ' 338-340). גורלה של טענה זו יחתך בערעור על פי דיני הבטלות היחסית (עיינו והשוו: מרזל, פסלות שופט, בעמ' 368-369), אך אין בכך כדי להכשיר לעתיד פרקטיקה של אי-מתן החלטות בבקשות פסילה.

אף המבקש כאן נקט כאמור בדרך הערעור ובהתאם לכך התברר ערעורו בפני בית המשפט המחוזי הנכבד.

טענותיו שם, לרבות השגותיו ביחס לטיפול ב-"הודעת הפסלות", נדונו - ונדחו מטעמים של בטלות יחסית, כמתואר לעיל. לא מצאתי כי נפל פגם בקביעותיו של בית המשפט המחוזי הנכבד בנושא זה, המצדיק מתן רשות ערעור, במיוחד משעיתי הגשת הבקשה (לאחר המועד הראשוני שנקבע לשימוע גזר הדין), והכפילות המסוימת שהיתה בה, בהשוואה לבקשת הפסילה הראשונה, שנדחתה, יש בהם כדי ללמד, לכאורה, על שימוש לרעה שנעשה ע"י המבקש בהליך הפסילה החוזר.

21. נוכח כל האמור לעיל - דעתי היא כי המקרה שלפני איננו מצדיק מתן רשות ערעור. משכך - בקשת רשות הערעור נדחית.

היום, בעת שהצדדים ובאי-כוחם זומנו בפני, הסתבר כי המבקש הגיש בקשה לאישור הברכה וניתן לו בינתיים היתר לצורך זה, ובלבד שיהרוס את מחסן העץ. לפיכך, בהסכמתו האדיבה של בא-כוח המשיבה - ניתנת למבקש, לפני משורת הדין, אורכה להריסת מבנה העץ עד לתאריך 31.01.2016. בשים לב לאמור בפסק הדין, מושא הבקשה, ולדחיית המועד שהושגה כאן בהסכמה - יש איפוא לראות את צו ההריסה, שנקבע בפסק הדין, מושא הבקשה, כחל מתאריך 01.02.2016 וכמתחדש מדי יום אם לא תבוצע הריסת מבנה העץ עד לתאריך 31.01.2016, והמשיבה תהיה רשאית לבצע את ההריסה ולהיפרע מהמבקש בגין הוצאותיה. יתר חלקי פסק הדין, מושא הבקשה, יישארו בעינם.

ניתנה היום, ט' בחשון התשע"ו (22.10.2015).

ש ו פ ט